

Tren XII. (Żaden ojciec podobno barziej nie miłował...)

JAN KOCHANOWSKI

TRENY

Tren XII. (Żaden ojciec podobno barziej nie miłował...)¹

Żaden ociec² podobno barziej³ nie miłował
Dziecięcia, żaden barziej nad mię nie żałował⁴.
A też ledwie sie kiedy⁵ dziecię urodziło,
Co by łaski rodziców swych tak godne było⁶:
Ochędożne⁷, posłuszne, karne, niepieszczone⁸,
Śpiewać, mówić, rymować, jako co uczone⁹;
Każdego ukłon trafić¹⁰, wyrazić postawę¹¹,
Obyczaje panieńskie umieć i zabawę¹².
Roztropne, obyczajne¹³, ludzkie, nierzewniwe¹⁴,
Dobrowolne¹⁵, układny¹⁶, skromne¹⁷ i wstydlive.
Nigdy ona po ranu karmie nie wspomniała¹⁸,
Aż pierwej Bogu swoje modlitwy oddała.
Nie poszła spać, aż pierwej matkę pozdrowiła
I zdrowie rodziców swych Bogu poruczyła¹⁹.
Zawždy przeciwko ojcu²⁰ wszystkie przebyć progi,
Zawždy sie uradować i przywitać z drogi.
Każdej roboty pomóc²¹, do każdej posługi
Upредить było wszystkie rodziców swych sługi²².
A to w tak małym wieku²³ sobie poczynała,

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Trenach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²ociec (starop.) — ojciec. [przypis redakcyjny]

³barziej (starop.) — bardziej. [przypis redakcyjny]

⁴żałować — tu: oplakiwać. [przypis redakcyjny]

⁵ledwie sie kiedy (starop.) — rzadko się kiedy. [przypis redakcyjny]

⁶łaski godne — godne serdeczności, życzliwości, miłości. [przypis redakcyjny]

⁷ochędożny (starop.) — schludny, czysty. [przypis redakcyjny]

⁸niepieszczony — nie rozpieszczony. [przypis redakcyjny]

⁹jako co uczone (starop.) — jakby specjalnie uczone lub: jak ktoś, kogo uczono. [przypis redakcyjny]

¹⁰ukłon trafić — naśladować ukłony. [przypis redakcyjny]

¹¹wyrazić postawę — przedstawić czyjeś zachowanie się, naśladować je. [przypis redakcyjny]

¹²zabawa* (daw.) — zajęcie. [przypis redakcyjny]

¹³obyczajny (daw.) — grzeczny; znający obyczaje. [przypis redakcyjny]

¹⁴nierzewniwy (starop.) — nieplacliwy. [przypis redakcyjny]

¹⁵dobrowolny* (starop.) — chętny, posłuszny, pełny dobrej woli. [przypis redakcyjny]

¹⁶układny (daw.) — zgodliwy, grzeczny. [przypis redakcyjny]

¹⁷skromny — w znaczeniu współczesnym lub: spokojny, pokorny. [przypis redakcyjny]

¹⁸po ranu karmie nie wspomniała — z rana nie dopominała się o jedzenie; *karmia* (starop.): pokarm, dziś tylko o pokarmie dla zwierząt mówi się karma. [przypis redakcyjny]

¹⁹poruczyć (daw.) — powierzyć. [przypis redakcyjny]

²⁰przeciwko ojcu* — tu: naprzeciw ojcu, w kierunku ojca, na spotkanie ojca. [przypis redakcyjny]

²¹Każdej roboty pomóc (starop.) — pomóc w każdej robocie, przy każdej robocie. [przypis redakcyjny]

²²Upредить (...) wszystkie rodziców swych sługi (starop.) — upредить w wykonywaniu posług służbę swych rodziców. [przypis redakcyjny]

²³w tak małym wieku — w tak młodym, delikatnym wieku. [przypis redakcyjny]

Że więcej nad trzydzieści miesięcy nie miała.
Tak wiele cnót jej młodość i takich dzielności
Nie mogła znieść: upadła od swej[że] bujności²⁴,
Żniwa nie doczekawszy. Kłosie mój jedyny
Jeszcze mi się był nie zstał²⁵, a ja twej godziny
Nie czekając²⁶, znowu cię w smutną ziemię sięję,
Ale pospołu z tobą grzebę²⁷ i nadzieję,
Bo już nigdy nie wznidzisz²⁸ ani przed mojema
Wiekom wiecznie²⁹ zakwitniesz smutnemi oczema³⁰.

²⁴bujność — obfitość plonu, wybujałość. [przypis redakcyjny]

²⁵nie zstał się (starop.) — nie dojrzał. [przypis redakcyjny]

²⁶twej godziny nie czekając — nie czekając na właściwą dla ciebie chwilę (aż staniesz się dorosła). [przypis redakcyjny]

²⁷grzebę (forma starop.) — grzebię. [przypis redakcyjny]

²⁸nie wznidzisz (forma starop.) — nie wzejdziesz. [przypis redakcyjny]

²⁹wiekom wiecznie (starop.) — po wiek wieków, na wiek wieków. [przypis redakcyjny]

³⁰przed mojema (...) oczema (starop.) — przed moimi oczami. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na Licencji Wolnej Sztuki 1.3.

Fundacja Wolne Lektury zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/treny-tren-xii>

Tekst opracowany na podstawie: Jan Kochanowski, *Treny*, Drukarnia Łazarzowa, wyd. 2, Kraków, 1583

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Wolne Lektury – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przekaż 1,5% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Wolne Lektury, KRS 0000070056.

Wspieraj Wolne Lektury i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przekaż darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).